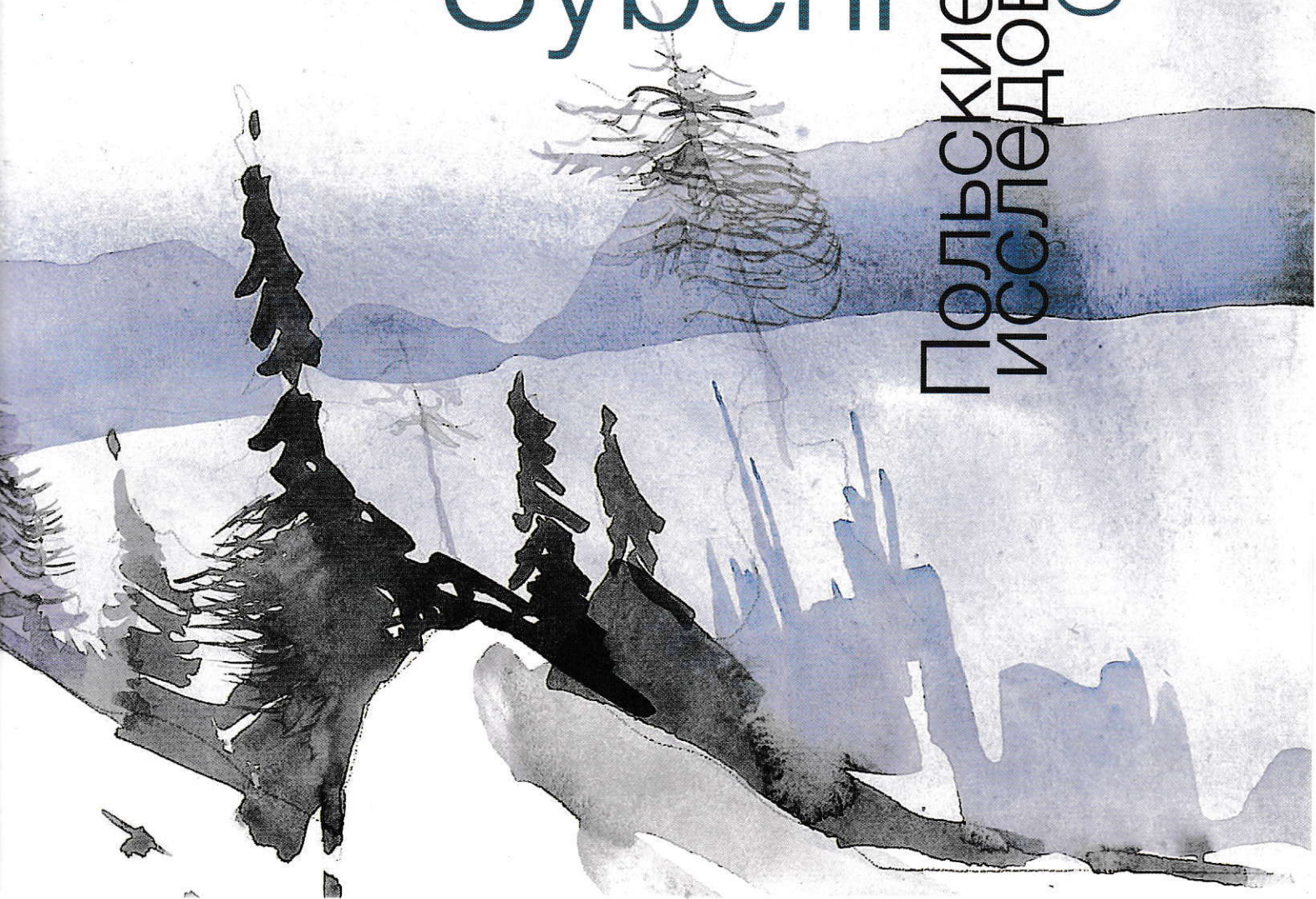

Polscy badacze Syberii

Польские
исследователи
Сибири

Wydawca

Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie

Paulina Kopestyńska

Autor portretów

Paulina Kopestyńska

Tekst

Joanna Arvaniti

Tłumaczenie

Helena Szymańska

Konsultacja

Marfa Browcenko

Projekt graficzny

Wawrzyniec Paweł Gerlach

Fotografia

Tomasz Adamaszek

Prepress

Hanna Lementowicz

Druk

Drukarnia EFEKT

ul. Lubelska 30/32

03-802 Warszawa

www.nalubelskiej.pl

EFEKT

ISBN 978-83-922103-8-2

© 2011 Paulina Kopestyńska.

Żadna część ani całość nie może być reprodukowana ani przetworzona w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny.
Nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody autora.

Polscy badacze Syberii

W 1999 roku w Jakucku odbyła się konferencja naukowa z udziałem polskich naukowców i jednocześnie wernisaż moich warszawskich prac. Poznałam wówczas wybitnego polskiego etnologa Antoniego Kuczyńskiego. W czasie naszej rozmowy zrodził się pomysł namalowania portretów polskich badaczy Syberii. Ostateczna decyzja o przystąpieniu do tej trudnej, a jednocześnie ciekawej pracy zapadła podczas wymiany korespondencji z Profesorem i po uświadomieniu sobie doniosłości naukowego wkładu polskich badaczy w poznanie i opisanie Syberii. Wiele moich refleksji wywołały ich prace etnograficzne. Dzięki konsultacjom z Profesorem stało się dla mnie oczywiste, że aby trafnie oddać charakter bohaterów, nie wystarczy zapoznanie się z ich wizerunkami, trzeba umieścić postaci w czasie i na tle stosownego krajobrazu; w tym celu trzeba było obejrzeć wiele ilustracji, zdjęć i obrazów z tamtego okresu. Zmobilizowało mnie to do korzystania z każdej okazji uczestniczenia w konferencjach naukowych, które dały mi możliwość konsultowania się ze współczesnymi badaczami w sprawie różnych szczegółów, słuchania wspomnień potomków moich bohaterów. Trzeba też było zdecydować się na technikę wykonania obrazów i formę ich obramowania. W miarę realizacji tego przedsięwzięcia rosła ilość portretów. Po namalowaniu podobizny Bronisława Piłsudskiego zdecydowałam się na wizerunek Wacława Sieroszewskiego, Jana Czerskiego, Edwarda Piekarskiego i innych. Seria portretów polskich badaczy to próba uwiecznienia ich w pamięci potomnych, to wyraz naszego szczerego uznania dla ich olbrzymiego wkładu w poznanie bezkresnych przestrzeni Syberii i Dalekiego Wschodu.

Paulina Kopestyńska

Польские исследователи Сибири

В 1999 году в Якутске проходила научная конференция с участием польских ученых и одновременно мой вернисаж варшавских работ. Тогда я познакомилась с известным польским ученым-этнологом Антонием Кучинским. В беседе с ним впервые возникла мысль о написании портретов польских исследователей Сибири. Окончательное решение приступить к большой кропотливой работе оформилось при переписке с ним и осознании мною значимости того научного вклада, который внесли исследователи. Много размышлений вызвало у меня ознакомление с их этнографическими трудами. При консультации с профессором стало понятно, что невозможно ограничиться изучением фотографий, необходимо показать время и пейзаж XIX в., а для этого, нужно было пересмотреть множество иллюстраций, снимков, картин того времени. Это подтолкнуло на то, что я, при возможности и поддержке Антония Кучинского, участвовала в организованных конференциях, задавала вопросы современным исследователям о тех или иных нюансах, слушала воспоминания потомков. Мне предстояло решить проблему выбора техники исполнения, формы обрамления. По мере реализации данной идеи росло и число портретов. Вслед за портретом Бронислава Пилсудского, я приступила к работе над портретами Вацлава Серошевского, Яна Черского, Эдварда Пекарского и других. Серия портретов является нашим искренним признанием огромного вклада польских исследователей в изучение бескрайних просторов Сибири и Дальнего Востока, оставаясь навеки в памяти людей.

Паулина Копестыньска

Leon Barszczewski (1849–1910)

geolog, geograf, przyrodnik, glaciolog, badacz emiratu bucharskiego oraz wielu białych plam na mapach Azji Środkowej, odkrywca starożytnej Samarkandy, dokumentalista, fotograf, w latach 1876–1896 pełnił z własnej woli służbę w Oddziale Topograficznym Garnizonu Samarkandzkiego. Podejmował liczne samotne wyprawy oraz uczestniczył wraz z badaczami rosyjskimi i francuskimi w ekspedycjach naukowych lub militarnych do Azji Środkowej. Ustanowił wiele nowych nazw na tych terenach, m.in. Przełęcz św. Anny. W 1874 roku zgłębił tajniki fotografii u akwarelisty i fotografa Mikołaja Osipowa. Podczas ekspedycji odkrył liczne złoża ropy naftowej i kamieni półszlachetnych, pokłady złota, srebra, diamentów, węgla kamiennego, grafitu, rudy żelaza i ołowiu oraz źródła mineralne. Prowadził badania lodowców oraz obserwacje geograficzne, antropologiczne i etnograficzne, wykonywał liczne fotografie topograficzne oraz zdjęcia dokumentujące życie napotykanych w wyprawach ludów, zbierał okazy przyrodnicze, archeologiczne i etnograficzne, które stały się podstawą założonego przez niego Muzeum Przyrodniczo-Etnograficznego w Samarkandzie. W 1896 roku za odmowę przejścia na prawosławie przeniesiono go do Siedlec. W 1904 roku założył dla dziewcząt Szkołę Handlową w Siedlcach. W latach 1904–1905 uczestniczył w wojnie rosyjsko-japońskiej. Zmarł tragicznie 19 marca 1910 roku w Częstochowie. Odznaczony został m.in.: Orderem św. Stanisława III stopnia (1888), św. Anny III stopnia (1894), Złotą Gwiazdą Emira Bucharzkiego (1895), Srebrnym Medalem Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego (1896), Orderem św. Stanisława II stopnia (1902), św. Włodzimierza IV stopnia (1905). W 1895 roku za dokumentację fotograficzną swoich podróży Leon Barszczewski otrzymał złoty medal przyznany mu na wystawie fotograficznej w Paryżu, a w 1901 najwyższe wyróżnienie na wystawie fotograficznej w Warszawie. Jego imię nosi lodowiec w Górach Hisarskich.

Леон Барщевский (1849–1910)

геолог, географ, естествоиспытатель, гляциолог, исследователь Бухарского эмирата, а также открыватель древнего Самарканда и многих белых пятен на картах Центральной Азии, документалист, фотограф, в 1876–1896 гг. поступил добровольцем на службу в топографическое отделение гарнизона в Самарканде. Он предпринимал многочисленные экспедиции в одиночку, а также принимал участие вместе с русскими и французскими исследователями в научных и в военных экспедициях в Среднюю Азию. Ввёл много новых названий на этих территориях, в том числе им назван перевал Святой Анны. В 1874 году осваивал секреты фотографии у акварелиста и фотографа Николая Осипова. Во время своих экспедиций он открыл многочисленные залежи руд металлов и каменного угля, месторождения драгоценных камней, золота и серебра, месторождения нефти и источники минеральной воды, изучал ледники и осуществлял географические, антропологические и этнографические наблюдения, производил фотосъёмку многочисленных топографических объектов, а также делал фотографии, запечатлевшие жизнь встреченных им в экспедициях народов, собирал артефакты природы, археологии и этнографии, которые составили основу созданного им Самаркандского музея этнографии и краеведения. В 1896 году за отказ перейти в православие его перевели в Седльце. В 1904 году он открыл Торговую школу для девочек в Седльцах. В 1904–1905 гг. он участвовал в русско-японской войне. Трагически погиб 19 марта 1910 года в Ченстохове. Среди наград, которых был удостоен Леон Барщевский, Орден Святого Станислава III степени (1888), Орден Святой Анны III степени (1894), Золотая Звезда Эмира Бухарского (1895), Серебряная медаль Императорского Русского географического общества (1896), Ордена Святого Станислава II степени (1902) и Святого Владимира IV степени (1905). В 1895 году за фотографическую документацию своих путешествий Леон Барщевский был награжден золотой медалью на фотовыставке в Париже, а в 1901 году был удостоен высшей премии на фотовыставке в Варшаве. Его имя присвоено леднику Гиссарского хребта.

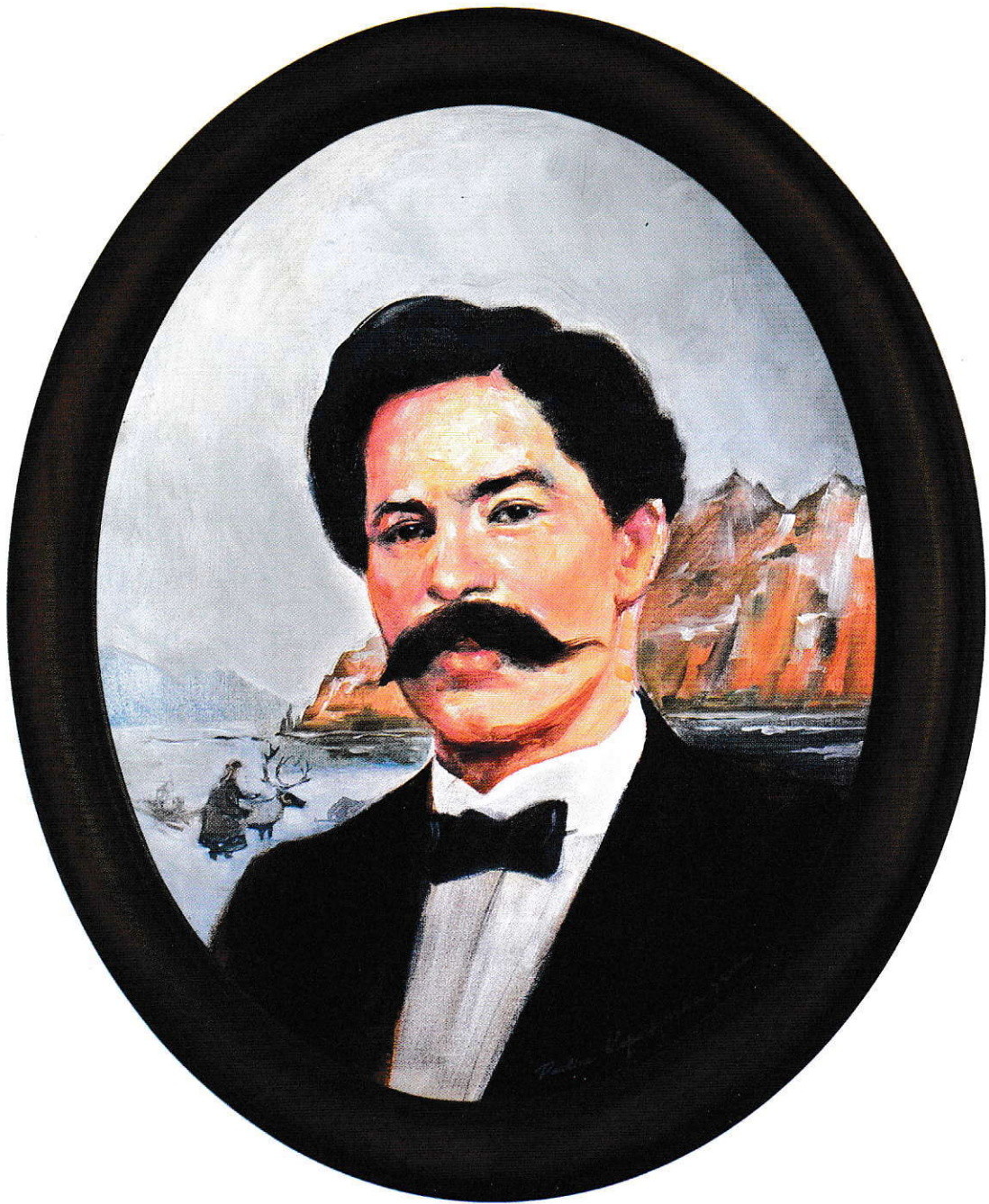

Aleksander Piotr Czekanowski (1833–1876)

geolog, paleontolog, geograf, kartograf, w 1855 roku odbył studia mineralogiczne na Uniwersytecie w Dorpacie. W 1863 roku został zesłany na katorgę za udział w powstaniu styczniowym. Przebywał w Siwakowej nad Ingodą i w Darasuniu nad Turą. W 1866 roku zamieniono mu wyrok z katorgi na przymusowe zamieszkanie w osadzie Padun nad Angarą. W latach 1866–1867 gromadził zbiory przyrodnicze, prowadził badania meteorologiczne i geologiczne, a jednocześnie pracował fizycznie u syberyjskich chłopów. W 1868 roku wyjechał do Irkucka i nawiązał kontakty z Syberyjskim Oddziałem Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego. W latach 1869–1871 i 1873–1875 uczestniczył w wyprawach, często w bardzo złych warunkach klimatycznych, i badaniach w południowej części guberni irkuckiej, na terenach górnego biegu rzeki Dolna Tunguzka i w okolicach Olenioka i Leny. Odkrył wówczas pokłady węgla kamiennego, grafitu i liczne miejsca występowania paleozoicznej i mezozoicznej fauny i flory. Zgromadził olbrzymie zbiory przyrodnicze. W 1874 roku opracował monografię budowy geologicznej badanych rejonów, opatrzoną mapą geologiczną. W 1876 roku rozpoczął pracę na stanowisku kustosa w Muzeum Geologicznym Cesarskiej Akademii Nauk. W 1870 roku otrzymał Złoty Medal Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego za rzucenie nowego światła na budowę geologiczną Przybajkała, a w 1875 roku został odznaczony medalem za wykonanie pierwszej mapy geologicznej guberni irkuckiej, przyznany w Paryżu na Międzynarodowej Wystawie Geograficznej. Jego imię nosi pasmo górskie w Jakucji między ujściami rzek Leny i Olenioka do Morza Łaptiewów, osada w pobliżu Bracka nad Angarą, 23 skamieliny flory i fauny kopalnej, 5 gatunków flory współczesnej oraz co najmniej 2 gatunki ryb. Na jednym ze szczytów gór Chamar-Daban nad Bajkałem znajdowała się tablica pamiątkowa z nazwiskiem Czekanowskiego i innych polskich badaczy.

Александр Пётр Чекановский (1833–1876)

геолог, палеонтолог, географ, картограф, в 1855 году изучал минералогию в Университете в Дерпте. В 1863 году был сослан на каторгу за участие в Январском восстании. Жил в Сивакове на реке Ингоде и в Дарасуне на реке Туре. В 1866 году приговор к каторжным работам был ему заменен на принудительное поселение в Падуне на Ангаре. В 1866–1867 гг. собирал природоведческие коллекции, проводил метеорологические и геологические исследования и одновременно нанимался работать в хозяйствах сибирских крестьян. В 1868 году выехал в Иркутск и установил контакты с Сибирским отделением Императорского Русского географического общества. В 1869–1871 и 1873–1875 гг. участвовал в экспедициях, нередко в весьма тяжелых климатических условиях, а также в исследованиях в южной части Иркутской губернии, в верховьях течения реки Нижняя Тунгуска и в бассейнах рек Оленёк и Лена. В тот период он открыл залежи каменного угля и графита, а также обнаружил многочисленные следы присутствия фауны и флоры палеозойского и мезозойского периодов. Сформировал огромную природоведческую коллекцию. В 1874 году подготовил монографию о геологическом строении изучаемых районов, сопроводив ее геологической картой. В 1876 году приступил к работе в должности хранителя в Геологическом музее Императорской академии наук. В 1870 году удостоен Золотой медали Императорского Русского географического общества за новый взгляд на геологическое строение Прибайкалья, а в 1875 году был отмечен медалью на Международной географической выставке в Париже за составление первой геологической карты Иркутской губернии. Его имя носят горный хребт в Якутии, который тянется между устьями рек Лена и Оленёк до моря Лаптевых, а также посёлок под Братском на Ангаре, 23 окаменелости ископаемых флоры и фауны, 5 видов современной флоры, а также по меньшей мере 2 вида рыб. На одной из вершин горной цепи Хамар-Дабан, пролегающей вдоль побережья Байкала, была установлена памятная доска с фамилиями Чекановского и других польских исследователей.

Jan Czerski (1845–1892)

geolog, paleontolog, geograf, zoolog, w 1863 roku został zaaresztowany i wywieziony na Syberię za udział w powstaniu styczniowym. W latach 1869–1871 przebywał w Omsku. W 1871 roku przybył do Irkucka, gdzie rozpoczął pierwsze badania, głównie pod kierunkiem Aleksandra Czekanowskiego. W latach 1871–1883 odbywał podróże terenowe na zlecenie Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego; opisał budowę geologiczną ziem wzdłuż traktu syberyjskiego — w górach Sajon Wschodni, w dolinie rzeki Irkut, nad Dolną Tunguską — oraz prowadził badania geologiczne w Irkucku i Syberii Wschodniej. Zebrał wiadomości o szczątkach ludu Sojotów. W latach 1877–1881 opisał dolinę rzeki Selengi i podjął najważniejszą pracę swego życia — geologiczne zbadanie całego wybrzeża Bajkału, wyjaśnienie genezy powstania jeziora i budowy geologicznej jego wybrzeża. Opracował wówczas pierwszą mapę geognostyczną jeziora Bajkał. Badał minerały i faunę kopalną. W okresie 1882–1883 prowadził badania w dolinie Katangi dotyczące młodszych formacji i opracowań szczątków człowieka. W 1885 roku wyjechał do Petersburga; jako paleontolog Cesarskiej Akademii Nauk opisał setki tysięcy kości zwierząt kopalnych, opracował faunę kopalną ssaków syberyjskich. Umarł w czasie ekspedycji 25 czerwca 1892 roku w miejscu, gdzie do rzeki Kołymy wpada rzeka Prorwa. Pochowano go w uroczysku Omolon na wysokim brzegu Kołymy. Wyprawę doprowadziła do końca jego żona i zarazem uczennica. Otrzymał nagrodę w Bolonii za opisanie budowy geologicznej jeziora Bajkał oraz trzy medale Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego, przyznane w latach 1876, 1878, 1886. Jego imię noszą: Góry Czerskiego, Piek Czerskiego, Kamień Czerskiego i Przełęcz Czerskiego. Jego imieniem nazwano też niektóre zwierzęta wykopaliskowe.

Ян Черский (1845–1892)

geolog, paleontolog, geograf, zoolog, w 1863 roku był aresztowany i wysłany w Sibir za udział w Январском восстании. В 1869–1871 гг. жил в Омске. В 1871 году прибыл в Иркутск, где начал первые исследования, главным образом под руководством Александра Чекановского. В 1871–1883 гг. по поручению Императорского Русского географического общества совершал местные экспедиции; описал геологическое строение земли вдоль сибирского тракта — в Восточно-Саянских горах, в долине реки Иркут и Нижней Тунгуски — а также занимался геологическими исследованиями в Иркутске и в Восточной Сибири. Собрал сведения об остатках народности сойоты. В 1877–1881 гг. описал долину реки Селенги и приступил к самому важному труду в своей жизни — геологическому исследованию всего побережья Байкала, выяснению генезиса возникновения озера и геологического строения его побережья. В этот период он составил первую геогностическую карту озера Байкал. Изучал минералы и ископаемую фауну. В 1885 году выехал в Петербург; будучи палеонтологом Императорской академии наук, описал сотни тысяч костей ископаемых животных, обработал ископаемую фауну сибирских млекопитающих. Он умер во время экспедиции 25 июня 1892 года там, где в Колыму впадает река Прорва. Его похоронили в урочище Омолон на высоком берегу Колымы. Экспедицию довела до конца его жена и одновременно его ученица. Черский был удостоен награды в Болонье за описание геологического строения озера Байкал, а также награжден тремя медалями Императорского Русского географического общества, присужденными ему в 1876, 1878 и 1886 гг. Его имя носят: Хребет Черского, Пик Черского, Камень Черского и Перевал Черского. Его именем названы также некоторые ископаемые животные.

Benedykt Tadeusz Nałęcz-Dybowski (1833–1930)

lekarz, zoolog, przyrodnik, limnolog, propagator teorii ewolucji Darwina i języka esperanto, społecznik, polityk, działacz niepodległościowy, w 1864 roku za udział w powstaniu styczniowym został zesłany na Syberię na 12 lat ciężkich robót, początkowo do Irkucka, potem do Siwakowej i Czyty, gdzie wykonywał pracę katorżniczą i jednocześnie prowadził badania faunistyczne. Odkrył wówczas wiele gatunków ryb, płazów i skorupiaków. Od roku 1866 przebywał w Darasuniu, gdzie pracował, często bezinteresownie, jako lekarz zdrojowy i badał przyrodę Zabajkala. W latach 1868–1877 przebywał w Kultuku, gdzie prowadził intensywne badania limnologiczne Bajkału, Angary i Selengi. W tym czasie uczestniczył w wielu wyprawach. W roku 1877 został ułaskawiony. W latach 1879–1883 już dobrowolnie przebywał na Kamczatce, gdzie pracował m.in. jako lekarz chorych na trąd i syfilis oraz prowadził dalsze wielostronne badania naukowe. Uhonorowany został m.in. Złotym Medalem Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego za pracę nad fauną i florą Bajkału (1870). W niepodległej Polsce odznaczony został Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu „Polonia Restituta”. Był doktorem honoris causa Uniwersytetu Lwowskiego, Warszawskiego i Wileńskiego, członkiem honorowym Wschodniosyberyjskiego Oddziału Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego w Irkucku, Towarzystwa Naukowego Kraju Amurskiego we Władywostoku oraz wielu innych polskich i zagranicznych towarzystw naukowych, a także członkiem Akademii Nauk Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (1928). W nauce dedykowano mu kilkadziesiąt nowo odkrytych i opisanych zwierząt żyjących w Bajkale i innych środowiskach Azji i Europy. Dwa szczyty na Wyspie Beringa Józef Morozewicz nazwał Górami Dybowskiego. Zbiory przyrodnicze, antropologiczne i etnograficzne opracowane przez Dybowskiego zasiliły muzea w wielu krajach. Opublikował ponad 350 prac.

Бенедикт Тадеуш Наленч-Дыбовский (1833–1930)

врач, зоолог, природовед, лимнолог, пропагандист теории эволюции Дарвина и языка эсперанто, общественный и политический деятель, боровшийся за независимость своей родины, в 1864 году за участие в Январском восстании был сослан в Сибирь на 12 лет каторги, сначала оказался в Иркутске, затем был на каторжных работах в Сивакове и Чите и занимался изучением фауны. Им были открыты многие виды рыб, земноводных и ракообразных. С 1866 года находился в Дарасуне, где работал, часто на добровольных началах, курортным врачом и изучал природу Забайкалья. В 1868–1877 гг. находился в Култуке, где проводил интенсивные лимнологические исследования Байкала, Ангары и Селенги. В этот период он принимал участие в исследовательских экспедициях. В 1877 году был помилован. В 1879–1883 гг. добровольно находился на Камчатке, где работал, в частности, врачом, лечил больных проказой и сифилисом и проводил дальнейшие многосторонние исследования. Был удостоен Золотой медали, которой Императорское Русское географическое общество награждало за исследования в области фауны и флоры Байкала (1870). В независимой Польше был награжден Командорским крестом со Звездой Ордена „Полония Реститута”. Был удостоен звания доктора honoris causa Университета во Львове, Варшавского университета и Университета в Вильно, был почетным членом Восточно-Сибирского отделения Императорского Русского географического общества в Иркутске, Научного общества Амурского края во Владивостоке, а также многих других польских и зарубежных научных обществ, был также членом Академии наук СССР (1928). В науке его имя присвоено нескольким десяткам вновь открытых и описанных животных, которые водятся в Байкале и других средах Азии и Европы. Юзеф Морозевич назвал два пика на острове Беринга горами Дыбовского. Опубликовал свыше 350 работ.

Ewa Felińska (1793–1859)

powieściopisarka, romanistka, za współpracę z Szymonem Konarskim została w 1839 roku zesłana na Syberię do osiedla Berezowo nad Północną Sośwą, w 1841 roku przeniesiono ją do Saratowa nad Wołgą. Na Syberii prowadziła obserwacje etnograficzne wśród Ostiaków (obecna nazwa Chantowie) i Nieńców, badała gospodarkę, język, kulturę, religię, faunę i florę, zapisywała legendy. Po powrocie z zesłania w 1844 roku opublikowała m.in. *Wspomnienia z podróży po Syberii, pobytu w Berezowie i Saratowie spisane*, przetłumaczone na język angielski, francuski, niemiecki i duński.

Эва Фелинская (1793–1859)

писательница-романистка, в 1839 году за сотрудничество с Шимоном Конарским была сослана в Сибирь, в поселок Березово на реке Северная Сосьва. В 1841 году была переведена в Саратов на Волге. В Сибири она занималась этнографическими исследованиями среди остяков (современное название: ханты) и ненцев, изучала экономику, язык, культуру, религию, фауну и флору, записывала легенды. После возвращения из ссылки в 1844 году опубликовала, в частности, *Воспоминания о путешествии по Сибири, о пребывании в Берёзове и Саратове по дневниковым записям*, которые были переведены на английский, французский, немецкий и датский языки.

Wiktor Ignacy Godlewski (1831–1900)

przyrodnik, ornitolog, rolnik, w 1864 roku został zesłany za udział w powstaniu styczniowym na Zabajkale w Syberii Wschodniej. W 1865 roku zetknął się z Benedyktem Dybowskim, z którym przebywał od 1868 roku w Kultuku, gdzie obaj naukowcy prowadzili badania fauny i flory Bajkału i Syberii. Założyli tam stację meteorologiczną, skonstruowali potrzebne przyrządy i mierzyli głębokość jeziora oraz wahania poziomu jego wód. Wraz z Benedyktem Dybowskim pisał prace na temat Bajkału i Syberii Wschodniej. W latach 1871–1875 uczestniczył wspólnie z Benedyktem Dybowskim w wyprawach bajkałskich i syberyjskich. Wysłał do Gabinetu Zoologicznego w Warszawie wiele okazów fauny syberyjskiej. W 1877 roku wrócił z zesłania do kraju i zajął się rolnictwem. W 1870 roku uhonorowany został Złotym Medalem Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego za pracę nad fauną i florą Bajkału. Od nazwiska Godlewskiego pochodzi kilka nazw gatunków fauny bajkałskiej.

Виктор Игнатий Годлевский (1831–1900)

естествоиспытатель, орнитолог, аграрий, в 1864 году за участие в Январском восстании был сослан в Забайкалье в Восточной Сибири. В 1865 году встретился с Бенедиктом Дыбовским, с которым они с 1868 года находились вместе в Култуке; занимались там изучением фауны и флоры Байкала и Сибири. Основали там метеорологическую станцию, сконструировали необходимые приборы и мерили глубину озера и колебания уровня его воды. Писал с Бенедиктом Дыбовским работы, касающиеся Байкала и Восточной Сибири. В 1871–1875 гг. вместе с Бенедиктом Дыбовским участвовал в экспедициях на Байкал и в Сибирь. Переслал в Зоологический кабинет в Варшаве многочисленные образцы сибирской фауны. В 1877 году вернулся из ссылки на родину и занялся сельским хозяйством. В 1870 году удостоен Золотой медали, присуждавшейся Императорским Русским географическим обществом за исследования в области фауны и флоры Байкала. Несколько видов байкальской фауны названы именем Годлевского.

Sergiusz Jastrzębski (1857–1931)

guwerner w rodzinie znanego rosyjskiego rewolucjonisty D.A. Lizoguba, pod którego wpływem wciągnął się do ruchu rewolucyjnego. Kilkakrotnie aresztowany i zwalniany, w roku 1880 skazany został przez sąd wojenny w Charkowie na 10 lat katorgi. W latach 1886–1896 przebywał na zesłaniu w Jakucji, w boturskim, diupsinskim i kilku innych ulusach — w celu zgłębienia języka jakuckiego i jego dialektów często zmieniał miejsce pobytu. Najbardziej owocne były jego badania w ulusie diupsinskim. Brał udział w ekspedycji I.M. Sibiriakowa (1894–1896), współpracował z Edwardem Piekarskim przy opracowywaniu gramatyki języka jakuckiego. Zbierał jakuckie materiały folklorystyczne i jakuckie podania bohaterskie oлонхо, stanowiące najcenniejszy zabytek jakuckiej kultury. Po powrocie z zesłania zamieszkał w Odessie. Jest autorem opracowania *Grammatika jakutского языка* (Irkuck 1900), które powstało na podstawie pierwszej naukowej gramatyki tego języka pióra Ottona von Böhlingka, oraz monografii *Образы народной литературы якутов* (Leningrad 1929).

Сергей Ястремский (1857–1931)

служил гувернёром в семье известного российского революционера Д.А. Лизогуба, под влиянием которого увлёкся революционной деятельностью. Несколько раз его арестовывали и освобождали, а в 1880 году он был приговорён военным судом в Харькове к 10 годам каторги в Сибири. В 1886–1896 находился в ссылке в Якутии, в Ботурском, Дюпсинском и некоторых других улусах — в целях изучения якутского языка и его говоров он часто менял местожительство. Самой плодотворной для него была жизнь в Дюпсинском улусе. Принимал участие в экспедиции И.М. Сибирякова (1894–1896), сотрудничал с Эдвардом Пекарским в работе над созданием грамматики якутского языка. Собирал якутский фольклор и сказания якутского героического эпоса олонхо, представляющего собой ценнейший памятник якутской культуры. Вернувшись из ссылки, поселился в Одессе. Автор *Грамматики якутского языка* (Иркутск 1900), в основу которой легла первая научная грамматика этого языка, составленная Оттоном фон Бётлингом, а также автор монографии *Образы народной литературы якутов* (Ленинград 1929).

Józef Kalinowski (1835–1907)

inżynier wojskowy, ukończył Mikołajewską Szkołę Wojskową w Petersburgu. Za udział w powstaniu styczniowym w 1864 roku został skazany na śmierć; wyrok zamieniono na 10 lat katorgi na Syberii. Przebywał w Usolu, gdzie pracował w warzelniach soli, potem w Irkucku, gdzie współpracował z Cesarskim Rosyjskim Towarzystwem Geograficznym i uczestniczył w niektórych wyprawach Benedykta Dybowskiego. Był człowiekiem głęboko religijnym, dobrym i szlachetnym, zawsze pomagał potrzebującym. Po powrocie z zesłania wstąpił do zakonu karmelitów bosych jako brat Rafał. Pozostawił bogatą spuściznę epistolarną i *Wspomnienia* (Lublin 1979).

Юзеф Калиновский (1835–1907)

военный инженер, окончил в Петербурге Николаевскую военную инженерную академию. За участие в Январском восстании был приговорён в 1864 году к смертной казни, которая была ему заменена на 10 лет каторги в Сибири. Находился в Усолье, где работал на солеварне, потом в Иркутске, где сотрудничал с Императорским русским географическим обществом и участвовал в некоторых экспедициях Бенедикта Дыбовского. Был человеком глубоко верующим, добродетельным и благородным, всегда помогал нуждающимся в помощи. После возвращения из ссылки он вступил в члены нищенствующего ордена босых кармелитов, приняв в монашестве имя Рафаил. Оставил богатое эпистолярное наследие и *Воспоминания* (Люблин 1979).

Józef Szczepan Kowalewski (1801–1878)

językoznawca, orientalista, w 1823 roku został zaarrestowany za działalność w Zgromadzeniu Filaretów i w 1824 zesłany do Kazania z zaleceniem studiowania języków orientalnych — arabskiego, perskiego i tatarskiego. W 1828 roku wysłano go na czteroletnie studia do Irkucka, aby zapoznać się z językiem, gramatyką, obyczajami i religią mongolską. W latach 1828–1833 odbył liczne podróże po Syberii, Mongolii i Chinach. Zajmował się językoznawstwem, literaturą, historią i etnografią ludów mongolskich. W 1833 roku został profesorem adiunktem pierwszej w Europie Katedry Filologii Mongolskiej na Uniwersytecie w Kazaniu. W roku 1834 mianowano go profesorem nadzwyczajnym, a w 1837 profesorem zwyczajnym Uniwersytetu w Kazaniu. Trzykrotnie powierzano mu stanowisko dziekana Wydziału Filologicznego na czteroletnie kadencje. W latach 1855–1860 pełnił funkcję rektora Uniwersytetu w Kazaniu. W roku 1862 objął Katedrę Historii Powszechnej, zajmując stanowisko dziekana Wydziału Historyczno-Filologicznego w Szkole Głównej Warszawskiej, a potem na Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim, gdzie pełnił czynną służbę aż do śmierci. Był członkiem Cesarskiej Akademii Nauk w Petersburgu. Stworzył naukowe podstawy mongolistyki rosyjskiej. Ważniejsze publikacje: *Gramatyka języka mongolskiego*, Kazań 1835; *Mongolskaja chriestomatija*, Kazań 1836–1837; *Dictionnaire mongol-russe-français*, t. I–III, Kazań 1844–1849.

Юзеф Степан Ковалевский (1801–1878)

языковед, востоковед, в 1823 году был арестован за деятельность в Обществе филаретов и в 1824 сослан в Казань с предписанием изучать восточные языки — арабский, персидский и татарский. В 1828 году был направлен в Иркутск на четыре года для изучения языка, грамматики, обычаев и религии Монголии. В 1828–1833 гг. много путешествовал по Сибири, Монголии и Китаю. Занимался языкознанием, литературой, историей и этнографией монгольских народов. В 1833 году стал профессором-адъюнктом первой в Европе Кафедры монгольской филологии в Казанском университете. В 1834 году получил звание профессора экстраординарного, а в 1837 году профессора ординарного Казанского университета. Трижды избирался деканом Филологического факультета на четырехлетний срок. В 1855–1860 гг. был ректором Казанского университета. В 1862 году возглавил Кафедру всеобщей истории, занимая должность декана Историко-филологического факультета в Главной школе в Варшаве, а затем в Императорском Варшавском университете, в котором активно работал до конца своей жизни. Ковалевский был членом Императорской академии наук в Петербурге. Создал научные основы российской монголистики. Важнейшие публикации: *Грамматика монгольского языка*, Казань 1835; *Монгольская хрестоматия*, Казань 1836–1837; *Dictionnaire mongol-russe-français*, т. I–III, Казань 1844–1849.

Edward Piekarski (1858–1934)

językoznawca, leksykograf, etnograf, w 1879 roku został zaaresztowany i po roku skazany na 15 lat ciężkich robót i pozbawienie praw obywatelskich. Wyrok zamieniono na bezterminowe osadzenie w najdalszych miejscach Syberii Wschodniej. W okresie 1881–1905 przebywał w Jakucji. W latach 1894–1896 brał udział w ekspedycji zorganizowanej przez Wschodniosyberyjski Oddział Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego, sfinansowanej przez I.M. Sibirakowa (1894–1896). W okresie 1903–1904 uczestniczył w ekspedycji kierowanej przez W.E. Popowa, w czasie której prowadził badania nad Tunguzami i zbierał eksponaty dla Muzeum im. Aleksandra III w Petersburgu. W 1904 roku otrzymał stypendium Cesarskiej Akademii Nauk. W 1905 roku przeniósł się do Petersburga. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego i Akademii Nauk ZSRR. W 1907 roku otrzymał Złoty Medal Cesarskiej Akademii Nauk, a w 1911 roku Złoty Medal Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego. Jego imieniem nazwano szkołę w miejscowości, do której go zesłano i której przekazał przed śmiercią część swojej biblioteki, oraz jedną z ulic w Jakucku. Był wybitnym znawcą obyczajów i języka Jakutów. Ważniejsze publikacje: *Słownik języka jakuckiego*, t. I–XIII, Petersburg (Piotrogród, Leningrad) 1907–1930; *Mały słownik rosyjsko-jakucki*, Jakuck 1905.

Эдуард Пекарский (1858–1934)

языковед, лексикограф, этнограф, в 1879 году был арестован, год спустя приговорен к 15 годам тяжелых каторжных работ. Этот приговор был заменен на бессрочное поселение в самых отдаленных местах Восточной Сибири. В 1881–1905 гг. находился в Якутии. В 1894–1896 гг. принимал участие в экспедиции, организованной Восточно-Сибирским отделением Императорского Русского географического общества, которую финансировал И.М. Сибиряков. В 1903–1904 гг. был участником экспедиции под руководством В.Э. Попова, во время которой занимался изучением тунгусов и собирал экспонаты для Музея им. Александра III в Петербурге. В 1904 году получил стипендию от Российской академии наук. В 1905 году переехал в Петербург, где прожил до конца жизни. Был членом Польского общества ориенталистики и Академии наук СССР. В 1907 году был награжден Золотой медалью Императорской академии наук, а в 1911 году Золотой медалью Императорского Русского географического общества. Его имя присвоено школе в той местности, в которую он был сослан и куда перед смертью передал часть своей библиотеки, а также его именем названа одна из улиц в Якутске. Эдуард Пекарский был выдающимся знатоком обычаев и языка якутов. Важнейшие публикации: *Словарь якутского языка*, т. I–XIII, Санкт-Петербург (Петроград, Ленинград) 1907–1930; *Краткий русско-якутский словарь*, Якутск 1905.

Bronisław Piotr Ginet-Piłsudski (1866–1918)

etnograf, socjolog, językoznawca, brat Józefa, w 1887 roku za domniemany udział w przygotowywaniu zamachu na cara Aleksandra III został skazany na karę śmierci; wyrok zamieniono na zesłanie na Sachalin na 15 lat katorgi. Osiadł we wsi Rykowskoje. Początkowo pracował fizycznie, potem zajmował się nauczaniem dzieci, prowadzeniem obserwacji meteorologicznych i badań botanicznych dla nowo utworzonego muzeum w Chabarowsku. W 1899 roku osiadł we Władywostoku, gdzie podjął pracę jako kustosz w miejscowym muzeum. Na prośbę władz Cesarskiej Akademii Nauk ponownie przyjechał w roku 1903 na Sachalin w celu prowadzenia badań nad Ajnami. Przyłączył się do ekspedycji Wacława Sieroszewskiego na Hokkaido (Japonia). Dalsze badania prowadził w Nikołajewsku. Plonem tych obserwacji były prace etnograficzne o Ajnach, Gilakach i Orokach. W 1905 roku ponownie wyjechał do Japonii. W 1906 roku powrócił do Polski. 17 maja 1918 roku zmarł śmiercią samobójczą w Paryżu. Otrzymał Medal Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego. Władał biegle językiem gilackim, oroczańskim i obydwoma gwarami Ajnów. Wśród materiałów, które pozostawił, są teksty ajnuskie, fotografie, zbiory słów, a także zapisane na warkach fonograficznych pieśni i opowieści Ajnów. Każde miasteczko na Sachalinie ma izbę pamięci poświęconą Piłsudskiemu. Jedną z gór na Sachalinie nazwano jego imieniem. Dzięki Piłsudskiemu znana jest zanikająca dzisiaj kultura i język Ajnów i Gilaków. Gilacy nazywali go ojcem, Ajnowie starszym bratem.

Бронислав Пётр Гинет-Пилсудский (1866–1918)

этнограф, социолог, языковед, брат Юзефа, в 1887 году за предполагаемое участие в подготовке покушения на царя Александра III был приговорен к смертной казни; смертный приговор был заменен ссылкой на Сахалин на 15 лет каторжных работ. Поселился в селе Рыковское. Сначала был занят на физических работах, потом учил детей, занимался метеорологическими наблюдениями, ботаническими исследованиями для только что созданного музея в Хабаровске. В 1899 году поселился во Владивостоке, начал работать хранителем музея. По просьбе руководства Императорской академии наук опять приехал в 1903 году на Сахалин для изучения жизни айнов. В 1903 году присоединился к экспедиции Вацлава Серошевского на Хоккайдо (Япония). В дальнейшем проводил свои исследования в Николаевске. Результатом этих исследований стали этнографические работы об айнах, гиляках и ороках. В 1905 году снова отправился в Японию. В 1906 году вернулся в Польшу. 17 мая 1918 года покончил жизнь самоубийством в Париже. Был награжден Медалью Императорского Русского географического общества. Свободно владел языками гиляков, ороков и обоими наречиями айнов. В материалах, которые оставил, есть тексты айнов, фотографии, сборники слов, а также записанные на фонографические валики песни и рассказы айнов. В каждой местности на Сахалине есть место памяти Пилсудского. Одна из гор на Сахалине названа его именем. Благодаря Брониславу Пилсудскому известны исчезающие сегодня культура и язык айнов и гиляков. Гиляки называли его отцом, айны — старшим братом.

Wacław Sieroszewski (1858–1945)

etnograf, geograf, podróżnik, literat, w 1879 roku został skazany na 8-letnie, a potem na wieczyste osiedlenie w Wierchojańsku w Syberii Wschodniej, w 1883 roku, w wyniku nieudanej próby ucieczki, został skazany na zesłanie do Sredniekołymska i stałe tam zamieszkanie. Od 1890 roku publikował artykuły etnograficzne o Jakutach i innych ludach syberyjskich. W 1894 roku w Petersburgu ukazała się jego debiutancka powieść *Na kresach lasów*. W 1896 roku wydał monografię *Jakuty. Oпыт этнографического исследования*. Otrzymał za nią Złoty Medal Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego w Petersburgu. W 1897 roku wziął udział w letniej wyprawie na Krym i Kaukaz. W 1900 roku ukazała się w Warszawie książka *12 lat w kraju Jakutów*, polska wersja monografii *Jakuty*. W tymże roku, za udział w manifestacji, ponownie osadzono go w więzieniu i zmuszono do powrotu do Irkucka. W 1903 roku wyprawił się na północne Wyspy Japońskie celem zbadania ludu Ajnów; badania prowadził wspólnie z Bronisławem Piłsudskim. Odkrył rudy żelaza w okręgu kołymskim i wierchojańskim, zgromadził też bogate zbiory botaniczne. W 1918 roku wszedł do Rządu Tymczasowego RP jako minister propagandy. Był przewodniczącym Związku Zawodowego Literatów Polskich oraz prezesem Polskiej Akademii Literatury i członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

Вацлав Серошевский (1858–1945)

этнограф, географ, путешественник, литератор, в 1879 году был приговорен к 8 годам ссылки, а потом осужден на постоянное поселение в Верхоянске в Восточной Сибири. В 1883 году, в результате неудачной попытки побега, был осужден на вечное поселение и ссылку в Среднеколымск. С 1890 года Серошевский публиковал этнографические статьи о якутах и других народах Сибири. В 1894 году в Петербурге появился его дебютный роман *На краю лесов*. В 1896 году издал монографию *Якуты. Опыт этнографического исследования*. За эту работу он получил Золотую медаль Императорского Русского географического общества в Петербурге. В 1897 году принял участие в летней экспедиции в Крым и на Кавказ. В 1900 году в Варшаве вышла его книга *12 лет в краю якутов*, переведенная на польский язык монография *Якуты*. В тот же год за участие в демонстрации снова попал в тюрьму и вынужден вернуться в Иркутск. В 1903 году отправился на северные Японские острова, чтобы изучать народность айнов; исследования вел совместно с Брониславом Пилсудским. Открыл залежи железной руды в Колымском и Верхоянском округах, а также собрал богатую ботаническую коллекцию. В 1918 году вошел в состав Временного Польского правительства как министр пропаганды. Возглавлял Союз польских писателей, а также Польскую академию литературы и был членом Варшавского научного общества.

Julian Talko-Hryncewicz (1850–1936)

etnograf, antropolog, lekarz, w 1891 roku wyjechał dobrowolnie na Syberię, w 1892 roku objął posadę lekarza okręgowego w Troickosawsku. W 1893 roku przeprowadził pomiary antropologiczne wśród Buriatów. W 1894 roku stworzył w Troickosawsku filię Przyamurskiego Oddziału Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego, a także muzeum i bibliotekę. Rozkopał około 500 kurhanów i mogił przedhistorycznych, gromadząc przy tym przebogaty materiał antropologiczny. W 1898 roku otrzymał nagrodę Towarzystwa Miłośników Przyrody, Antropologii i Etnografii w Moskwie (od 1900 roku członek tegoż). W 1904 roku uhonorowano go Złotym Medalem Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego. Był członkiem wielu polskich i zagranicznych towarzystw naukowych, profesorem antropologii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Юлиан Талько-Хринцевич (1850–1936)

этнограф, антрополог, врач, в 1891 году уехал добровольно в Сибирь, в 1892 году занял место окружного врача в Троицкосавске. В 1893 году занимался антропологическими исследованиями среди бурят. В 1894 году создал в Троицкосавске филиал Приамурского отделения Императорского Русского географического общества, а также музей и библиотеку. Участвовал в раскопках около 500 курганов и могил доисторического периода, собрав при этом богатейший антропологический материал. В 1898 году был удостоен премии Общества любителей природы, антропологии и этнографии в Москве (в 1900 году был принят в его члены). В 1904 году был награжден Золотой медалью Императорского Русского географического общества. Состоял членом многих польских и зарубежных научных обществ, преподавал антропологию в Ягеллонском университете.

Mikołaj Witaszewski (1857–1918)

prawnik, człowiek o wszechstronnych zainteresowaniach, w 1878 roku został zaaresztowany w Odessie za udział w ruchu narodnickim. Ponad 5 lat życia spędził w różnych więzieniach. W 1883 roku został przesiedlony do Jakucji, gdzie spędził 14 lat; przebywał w boturskim, diupsinskim, namskim, zachodnio-kanгаласkim ulusie. Opanował biegle język jakucki, zaprzyjaźnił się z Edwardem Piekarskim. Wniósł ogromny wkład w naukowe poznanie Jakucji. Aktywnie uczestniczył w ekspedycji I.M. Sibirakowa (1894–1896). W wyniku badań przeprowadzonych podczas wyprawy powstały prace: *Sposoby razłożenija i sбора podatiej w Jakutskoj obszczinie*, *Osnownyje prawila raspriedielenija ziemli jakutow Diupsinskogo ulusa*, *Brak i rodstwo u jakutow*, *Staraja i nowaja ssylka*, *Matieriały dla izuczenija jakutskoj narodnoj słowiesnosti*, *Jakutskije matieriały dla razrabotki woprosow embriologii prawa*. Przyczynił się również do rozwoju Jakuckiego Muzeum Krajoznawczego. Jego praca dotycząca prawnej strony życia Jakutów została nagrodzona w 1915 roku Złotym Medalem Cesarskiego Rosyjskiego Towarzystwa Geograficznego i wydana w 1929 roku przez Akademię Nauk ZSRR.

Николай Виташевский (1857–1918)

юрист, человек, круг интересов которого был весьма разнообразен, в 1878 году был арестован в Одессе за участие в движении народников. Свыше 5 лет жизни провел в разных тюрьмах. В 1883 году он был переведен на поселение в Якутию, где прожил 14 лет; побывал в Ботурском, Дюпсинском, Намском, Западно-Кангаласском улусах. Изучил хорошо якутский язык. Близко подружился с Эдвардом Пекарским. Внес большой вклад в научное изучение Якутии. Был активным членом экспедиции И.М. Сибирякова (1894–1896). Во время путешествия вел исследования, по результатам которых им были написаны труды: *Способы разложения и сбора податей в Якутской общине*, *Основные правила распределения земли якутов Дюпсинского улуса*, *Брак и родство у якутов*, *Старая и новая ссылка*, *Материалы для изучения Якутской народной словесности*, *Якутские материалы для разработки вопросов эмбриологии права*. Он внес свой вклад и в развитие Якутского краеведческого музея. Его работа по юридическому быту якутов была отмечена в 1915 году Золотой медалью Императорского Русского географического общества и издана в 1929 году Академией наук СССР.

Stanisław Szczepan Zaleski (1858–1923)

balneolog, chemik, działacz polonijny, brał udział w licznych wyprawach naukowo-badawczych, fizjograficznych i balneologicznych. W latach 1907–1912 i 1916–1918 stał na czele Związku Polskiego Lekarzy i Przyrodników w Petersburgu (Piotrogradzie). Prowadził pionierskie prace w zakresie analizy chemicznej, geologicznej i klimatycznej jezior syberyjskich oraz badania hydrologiczne zwieńczone odkryciem wielu źródeł wód leczniczych. Do jego najwybitniejszych osiągnięć należy pionierskie zastosowanie metod radiometrycznych w badaniach balneologicznych. Ożenił się z Jadwigą z Iwanowskich, znaną w Rosji pianistką, inicjatorką powołania w Tomsku Oddziału Cesarskiego Towarzystwa Muzycznego, którego była pierwszym prezesem.

Станислав Степан Залеский (1858–1923)

бальнеолог, химик, полонийный деятель, принимал участие в многочисленных научно-исследовательских, физиографических и бальнеологических экспедициях. В 1907–1912 и 1916–1918 гг. возглавлял Польский союз врачей и естествоиспытателей в Петербурге (Петрограде). Можно назвать новаторскими его работы в области химических, геологических и климатических исследований сибирских озёр, а также в области гидрологических исследований, в результате которых им было открыто большое количество водных лечебных источников. Самым выдающимся его достижением является новаторское применение методов радиометрии в сфере бальнеологических исследований. Был женат на Ядвиге Ивановской, известной в России пианистке, которая выступила с инициативой организовать в Томске Филиал Императорского музыкального общества, которого была первым президентом.

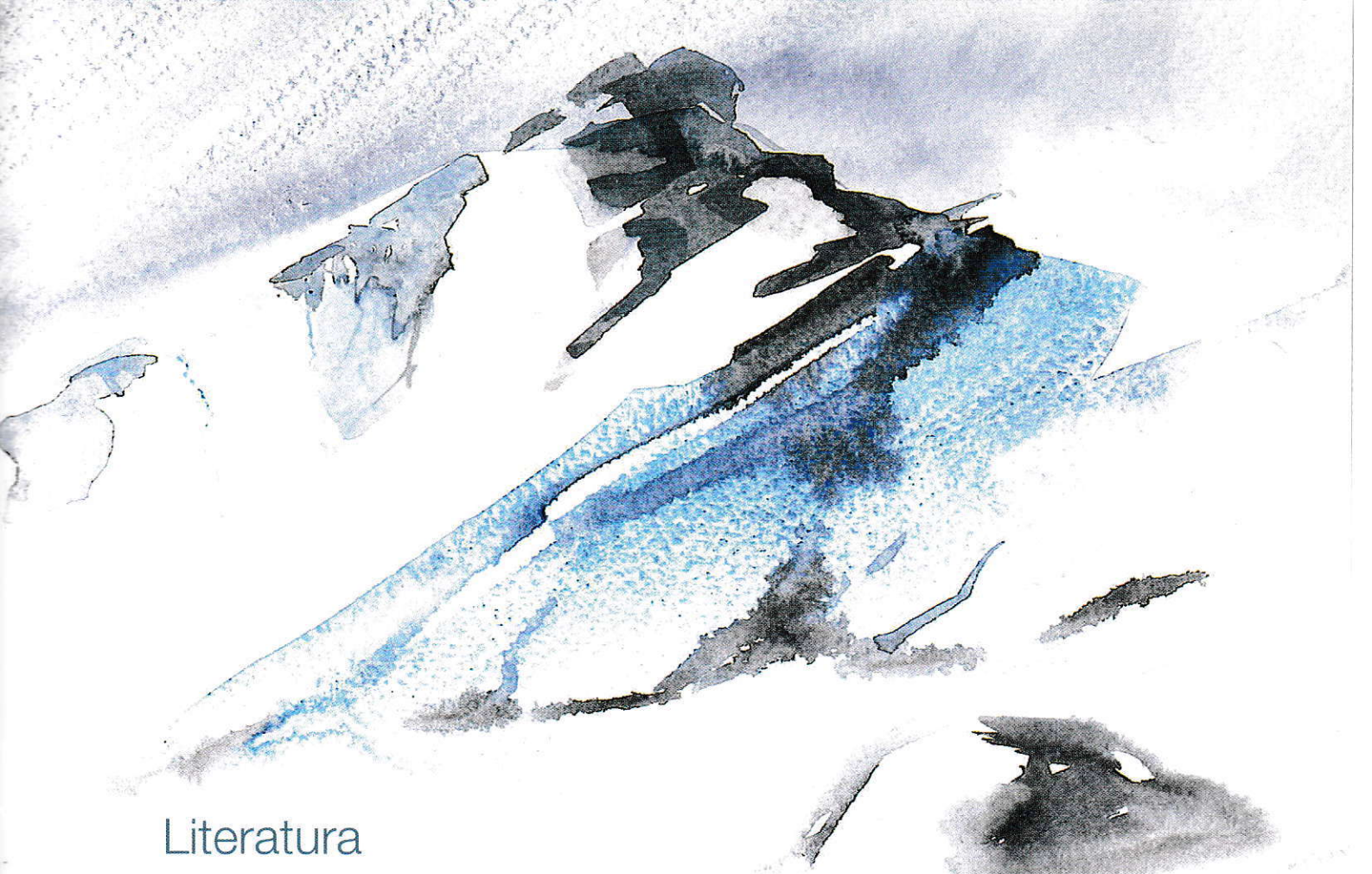

Paulina Kopestyńska

urodziła się na Syberii. Ukończyła Akademię Sztuk Pięknych im. W.I. Surikowa w Moskwie, otrzymując tytuł magistra sztuki. Jest uznaną artystką, malującą różnymi technikami i w różnych stylach. Stworzyła wiele portretów. Jest członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków, Włoskiego Stowarzyszenia Akwarelistów, Stowarzyszenia Polskich Artystów Karykatury. Współpracuje z wieloma wydawnictwami i agencjami reklamowymi. Pracowała jako ilustratorka licznych książek dla dzieci, w tym albumu polskich strojów ludowych *Zarejestrowane w pamięci*. Zadebiutowała w TVP w programie dla dzieci *Kolorowe lato*. Brała też udział w programie TVP *Satyryczny portret*. Jest laureatką wielu prestiżowych nagród, np. 2003 r. — 2. nagroda na międzynarodowej wystawie *Primavera femminile* w Galerii Eustachi w Mediolanie, 2004 r. — laureatka nagrody Lions Club w Galerii Vittorio Emanuele w Mediolanie, 2005 r. — nagroda Premio Arte Giorgio Mondadori. Prace Pauliny Kopestyńskiej prezentowane były na wystawach, m.in. w Polsce, Rosji, Belgii, we Włoszech, Francji, Szwajcarii. Paulina Kopestyńska od kilku lat współpracuje z Archiwum Polskiej Akademii Nauk, bierze udział w konferencjach naukowych, wystawach i innych przedsięwzięciach, takich jak Noc Muzeów czy Piknik Archiwalny, podczas których prezentuje swoje obrazy oraz szkicuje portrety albo karykatury zainteresowanych gości. Ilustruje także wydawnictwa Archiwum Polskiej Akademii Nauk.

Паулина Копестыньска

родилась в Якутии. Окончила Московский государственный академический художественный институт им. В.И. Сурикова, получила титул магистра искусств. Она признанный художник, владеющий разными техниками и жанрами. Ею создано множество портретов. Является членом Общества польских художников, Объединения польских художников карикатуры и Ассоциации итальянских акварелистов. Она сотрудничает с многочисленными издательствами и рекламными агентствами. Создала иллюстрации к книгам для детей, в том числе к сборнику посвященному польским национальным костюмам под названием *Записано в памяти*. Дебютировала в TVP в программе для детей *Цветное лето*, принимала также участие в программе *Сатирический портрет*. Она была удостоена важных наград, напр.: 2003 г. — 2. награда на международной выставке *Primavera femminile* в галерее Eustachi в Милане; 2004 г. — лауреатка награды Lions Club в галерее Vittorio Emanuele, 2005 г. — Premio Arte Giorgio Mondadori. Принимала участие в международных выставках: в Польше, России, Бельгии, Италии, Франции, Швейцарии. Паулина Копестыньска несколько лет сотрудничает с Архивом Польской академии наук, принимает участие в научных конференциях, выставках и других мероприятиях, таких как Ночь музеев или Архивный пикник, во время которых экспонирует свои картины, а также пишет портреты или карикатуры на заинтересованных гостей. Иллюстрирует также публикации Архива Польской Академии Наук.

Literatura

A. Kuczyński, *Syberia. 400 lat polskiej diaspory*, Wrocław 1998.

Z.J. Wojcik, *Geologowie galicyjscy, badacze Syberii i rosyjskiego Dalekiego Wschodu na początku XX wieku*, [w:] *Polacy w nauce, gospodarce i administracji na Syberii w XIX i na początku XX wieku*, Wrocław 2007, s. 475–490.

A. Sieroszewski, *Jak powstała księga Wacława Sieroszewskiego o Jakutach i ich krainie*, tamże, s. 139–150.

В.А. Обручев, *История геологических исследований Сибири (1851–1888)*, Ленинград 1934.

Н.Н. Соколов, Александр Лаврентьевич Чекановский как географ, «Ученые записки ЛПИ», 1955, т. 10, вып. 3.

Ссылные поляки в Якутии, Якутск 1999.

Б.С. Шостакович, *Источники по сибирско-польской истории до 1917 года в региональных архивах Сибири: итоги и перспективы их научного освоения*, [w:] *Zesłańcy postyczniowi w Imperium Rosyjskim*, Lublin-Warszawa 2008, s. 337–350.

